

vaje naj prej ustmeno in potem pismeno predeljujejo tako, da v vaji ali osebo, število ali čas predrugačijo; drugikrat naj spremené celó podobo, ali naj vajo razširijo, razdelé, opišejo, skerčijo itd. Pozneje naj jim velewa zapisati kaj iz življenja v šoli, ali domači hiši, na polji, v gozdu i. t. d. Gradiva za take in enake vaje in naloge učitelju nikdar ne primanjkuje; se vé, da se more on za ves ta nauk prav skerbno pripravljati, in ne prezirati prave razverstitve; pri tem pa mora tudi vestno popravljati vse, kar učenci izdeljujejo, ter se ne sme bati pri tem nobenega truda; tako doseže svoj namen, ter se prepriča, da izvira znanje iz ogledovanja, umevnost iz primerjanja in spretnost pa iz vaje.

(Dalj) prih.)

Vkupno izgovarjanje v šoli.

Več praktičnih pedagogov je spoznalo veliko korist vkupnega izgovarjanja (Chorsprechen) pri početnem nauku v ljudski šoli. Jedro tega učila je, da učitelj učencem velewa, da vsi na enkrat skupno izgovarjajo glasove, zloge, besede in stavke, ktere naj prvo sam ali kak bolj zmožni učenec narekuje. Čeravno ima vkupno izgovarjanje tudi svoje pomanjkljivosti, da namreč naglo napredovanje ovira, da je — če so otroci preživi — dostikrat neljubo vpitje, da napravlja marsikteremu občutljivemu učitelju nepovoljni šum po ušesih in bolehnemu tudi glavobol; vendar so pa na drugi strani razlogi za to ravnanje tako tehtni, da bi ga vestni učitelj v prvem razredu ne smel prezirati.

Glasno vkupno izgovarjanje oživlja in razveže otroški jezik, da se otroci vadijo koj od mladih nog razločno in umevno govoriti. Nekterim otrokom sicer že zgodaj jeziček gladko teče, vendar pa je spretnost v pravilnem izgovarjanji pri učencih 1. razreda tako malo razvita, da mora učitelj v dosego tega posebnega namena tudi kaj storiti. Veliko otrok, stopivši v šolo, ne morejo ali ne prav ali celó nič izgovarjati nekterih glasov. Sleherno leto se primeri učitelju, da mu je treba odpravljati tako jeclanje. Pripeti se, da ta učenec ne more izgovarjati „r“, drugi „k“, tretji „s“ i. t. d. Zopet se nahajajo otroci, ki sicer pravilno govoré, toda z nekako težavo in prepočasno; primanjkuje jim vaje. Da ima šola tudi

to breme, je nekaj kriva domača izreja, nekaj pa so take napake naravne, ki se pa težko dadó odpraviti. Da se to odpravi, naj učitelj veleva, da vsa šola glasno vkupno in v istem času izgovarja najpervo glasove in potem zloge, besede in stavke. Pri vkupnem izgovarjanju učenec sliši pravilni glas, in je tudi nekako primoran, da prav izrekuje, ker mu dovelj občutljivo šumi glas po ušesih.

Vkupno izgovarjanje spodreže torej najpervo jezik; drugič izobražuje pravilni pismeni jezik, in odpravlja napačni ljudstveni govor, zlasti gledé posnemanja tujega jezika, povdaranja i. t. d. Če le posamni učenci odgovarjajo na učiteljeva vprašanja, si ne upajo in tudi ne znajo pravilno govoriti; kedar pa vsi vkup za učiteljem izgovarjajo, je njih serčnost veliko večja.

Vkupno izgovarjanje daje otrokom tudi pogum. Znano je, kako so otroci prve šolske dneve plašljivi in boječi. Včasih si celó ne upajo govoriti. Ako bodeš takemu otroku še tako drago reč obljubil, vendar ne bodeš spraval besede iz njega; še svojega poštenega imena si revček povedati ne upa, kakor bi se bil strašansko pregrešil. Iz te zadrege si učitelj včasih ne more drugači pomagati, kakor da veleva vsem skupaj govoriti, da vsi to storé, cesar si en sam ne upa. (Se vé, da je tako ravnanje potrebno le pri malih 6 in 7 let starih otrocih.) Vkupno izgovarjanje nadalje ovira in pomaga, da otroci niso razmišljeni. Morda sedi ta pa ta učenec prav lepo pri miru in ima rokici prav pravilno na klopi; vendar njegov duh ni v šoli. Ako bi učitelj vedel njegove misli, opomnil bi ga in obernal bi njegovo pazljivost na dotični nauk. Vkupno izgovarjanje pa take nenazoče zopet navezuje na nauk; kajti glasi iz tolikih gerl ga zbudé iz njegovega dušnega spanja. To učilo varuje na dalje, da otrokom ni dolgčas. Čeravno je učiteljev nauk morda prav zanimiv in lahkoumeven, vendar se včasih vidi, da se temu zdeha, da se uni stega in okrog zijá itd. Ta otroški dolgčas pa berž odpraviš, kakor otrokom kaj dela daš, če tudi je le govorjenje.

Ker bi pridni otrok rad, da bi ga učitelj vsaki dan prašal, in ker v prenapoljeni šoli to nikakor mogoče ni, odškoduješ ga naj lože, če rabiš to učilo. Otroci si poslednjič tudi to, kar vkupno govoré, veliko globokeje v spomin vtisnejo.

Tako vkupno izgovarjanje je tedaj zelo važno; bila bi torej pedagoška krivica, ako bi se zanemarjal. Wiedemann, po katerem sem te misli posnel „der Lehrer der Kleinen“, primerja učitelja prvega razreda, ki ne goji vkupnega izgovarjanja, z vojnim poveljnikom, ki dan za dnevom vadi le posamesne vojake, a nikdar ne vsega vojnega kerdela. L.

Zemljepisje v ljudski šoli.

(Dalje.)

I.

Korske ali labotske planine se razprostirajo kraj labodske doline, kot meja proti Koroškemu.

Najvišja gora korskih planin je gora Špajka, tudi Golovec imenovana 6759' □ visoka. Labodske planine pokrivajo v obeh deželah v Koroški in Štirski okoli 40 □ milj.

Labodske planine imajo planinskih paš in travnikov, lesa, ki je le proti višini pritrličen; gora Špajka je le celó na verhu gola, zato morda Golovec; niže verha raste zelo dišeča cvetica Spajka, ki jo naše kmetice rade kravam dajejo, da dobijo dobrega mleka; v Soboti že krompir in vso jarenino pridelujejo; na vzhodnih nižinah pri Lančah, Labodovcu in Ilniku pa raste tudi šilhar.

II. Dravsko pogorje.

Tako se imenujejo gorovje, na levem bregu Drave. Mejo med labodskim planinam in dravskim pogorjem pa dela cesta, ki pelja od Marbega do Ilnika, proti jugu sega dravsko pogorje tesno do Drave, tako da se od Marbega do Selnice med njim in Pohorjem vije stisnjena Drava, in cesti poleg imate že večidel svojo posteljo prekopano na znožju bregovem. Od Selnice naprej se pogorje od Drave proč kerči, in ima niže sv. Verbana in Počehove pri mariborsko graški veliki cesti svojo vzhodno mejo.

Na severni strani delajo mejo, proti Goriškemu, doline potokov Sekove pri Ilniku, gornje Pesnice pri Arvežu in spodnje Pesnice od pesniškega brega do Leitersberga in mariborsko-graške ceste. Posamesna imena dravskega gorovja so: Radolna, Remšnik, Kozjak.

Dravsko pogorje je na južno stran divje gorovje, ki naglo k Dravi prepada, in je pretergano od ne menj 20 ozkih grab,